

Розроблення компетентнісно орієнтованих завдань

Урок української мови. 6 клас. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.)

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль



Кузьменко А. І.,
вчитель української мови та літератури.
Комунальний заклад
"Харківський академічний ліцей №9"
Харківської обласної ради

Мета

Поглибити знання учнів про іменник як частину мови; навчити розпізнавати іменники в тексті, визначати їхнє загальне значення (назви істот/неістот, власних/загальних назв), морфологічні ознаки (рід, число, відмінок) та з'ясувати їхню синтаксичну роль у реченні; **розвивати** спостережливість за мовними явищами, зв'язне мовлення, творче мислення; **виховувати** любов до рідної країни та мови.



Очікувані результати

ГР 1. Усна взаємодія

Учень / учениця:

розпізнає іменники в усному мовленні;
правильно вживає іменники в усних висловлюваннях;
пояснює загальне значення іменників (назви істот / неістот);
будує зв'язні усні відповіді з використанням іменників.

ГР 3. Письмово взаємодіє

Учень / учениця:

правильно записує іменники відповідно до норм української мови;
визначає рід, число й відмінок іменників у письмовому тексті;
складає речення та короткі тексти з іменниками;
використовує іменники для письмового висловлення власних думок.

ГР 2. Працює з текстом

Учень / учениця:

знаходить іменники в тексті;
визначає іменники — власні та загальні назви;
з'ясовує значення іменників у контексті;
визначає роль іменників у побудові змісту тексту.

ГР 4. Досліджує мовлення

Учень / учениця:

досліджує іменник як частину мови;
визначає морфологічні ознаки іменника (рід, число, відмінок);
з'ясовує синтаксичну роль іменника в реченні;
спостерігає за мовними явищами, робить висновки.

ГР 2 Працює з текстом. Підсумкове оцінювання

1. Прочитайте текст та виконайте тестове завдання.

З БЕРЕЖАН – ДО ЯПОНІЇ ТА КОРЕЇ

Картини-двовзори бережанського художника Олега Шупляка вражають оригінальністю. Ці полотна особливі своїми прихованими образами: удивляючись у традиційний пейзаж, раптом виявляєш, що хатини це очі людини, а пагорби перетворюються на брови... Й ось уже бачиш перед собою портрет Тараса Шевченка.

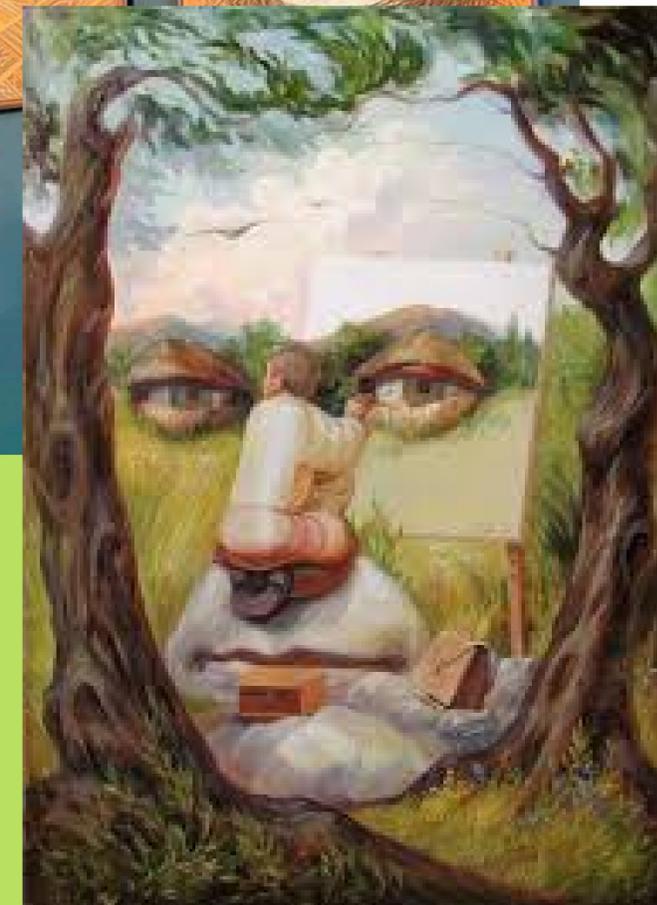
– Людям подобаються такі картини. Може, тому, що з дитинства ми любимо загадки й ребуси. А ще приваблює щось містичне, таємниче, невловиме, – пояснює популярність двовзорів пан Олег.

Першу картину з подвійним змістом художник написав у 1991 р.

– Тоді якраз Україна стала незалежною, і я хотів створити щось незвичайне, згадує митець. Уже 1994-го персональні виставки живописця були проведені у Великобританії, потім милувалися подвійною реальністю Японія та Корея.

За кілька десятиліть в Олега Шупляка зібралося понад 60 картин-ілюзій. Нас захоплюють портрети культурних діячів – Богдана Лепкого, Лесі Українки, Івана Франка. Українські мотиви з'явилися не випадково. За словами художника, мистецтво знебарвлюється, коли зникає національне.

Нині митець мешкає в Бережанах, що на Тернопільщині. Його майстерня – на горищі старого будинку в історичному центрі містечка. У невеликій кімнаті, просоченій запахом фарб, він творить магію... І навіть автопортрет має подвійний зміст: автор пензлем виписує власний образ. Бачимо зосереджений погляд, спокійний вираз обличчя. Мужнє підборіддя підкреслює вольовий характер, а темно-русьяве волосся обрамлює високе чоло, у виразнюючи світлі тони лица. Митець одухотворений високим натхненням творчості... (за А. Брик).



1. Яка особливість картин Олега Шупляка

- А Вони написані лише аквареллю
- Б Це пейзажі з натури
- В Вони мають приховані образи
- Г Усі створені на замовлення музеїв

2. Коли художник написав свою першу картину з подвійним змістом

- А У 1989 році
- Б У 1991 році
- В У 1994 році
- Г У 2001 році

3. Яку подію художник пов'язує зі створенням першої картини

- А Смерть родича
- Б Створення музею
- В Незалежність України
- Г Відкриття виставки в Кореї

4. У яких країнах проводилися персональні виставки митця

- А Франція та Італія
- Б Великобританія, Японія та Корея
- В Німеччина та США
- Г Польща та Чехія

5. Що приваблює людей у картинах Шупляка, на думку самого художника

- А Яскраві кольори
- Б Відома тематика
- В Загадки, містика і таємничість
- Г Абстрактний стиль

6. Хто з українських діячів зображений у картинах-ілюзіях художника?

(Оберіть 3 варіанти)

- А Богдан Лепкий
- Б Ліна Костенко
- В Леся Українка
- Г Іван Франко
- Д Григорій Сковорода

7. Де розташована майстерня Олега Шупляка

- А У центрі Києва
- Б У підвалі будинку
- В На горіщі будинку в Бережанах
- Г У львівській галереї

8. Чим наповнена кімната, де працює митець

- А Квітами і свічками
- Б Запахом фарб
- В Сонячним світлом
- Г Дзеркалами

9. Яке враження справляє автопортрет митця

- А Веселий і яскравий
- Б Сумний і похмурий
- В Одухотворений і зосереджений
- Г Повний тривоги

10. Чому, за словами художника, мистецтво знебарвлюється

- А Коли використовують лише чорно-білу гаму
- Б Коли зникає національне
- В Через технологічний прогрес
- Г Через нестачу фінансування

11. Картини-двовзори — це ...

- А картини з подвійним змістом
- Б картини, у яких поєднано два кольори
- В картини з геометричним зображенням
- Г картини двох різних художників

12. Випишіть власні назви, поясніть правило написання.

ГР 4 Досліджує мовлення. Формувальне оцінювання

1. Поставте в родовому відмінку іменники портфель, гопак, кілометр, усміх, сантиметр, агроном, язик, грім.
2. Поставте слова мережа, речовина, різьбяр, хрущ, ніч, злість у формі **орудного** відмінка.
3. Визначте **рід** незмінюваних іменників і введіть їх у словосполучення: Амплуа, авеню, Токіо, таксі.
4. Прочитайте речення, визначте в ньому всі **частини мови**. Виконайте морфологічний розбір **виділеного** іменника:
У лабораторії професора завжди горіло яскраве світло.
5. Від імен Ігор, Євген утворіть **чоловічі** та **жіночі** імена по батькові.
6. Поставте у формі **кличного** відмінка і складіть з ними речення:
Оксана Миколаївна, Юрій Петрович.

ГР 3 Письмово взаємодіє.

Підсумкове оцінювання

1. Перепишіть текст, уставляючи потрібні **літери** та розкриваючи **дужки**. Підкресліть **іменники** відповідно до їх синтаксичної ролі. Надпишіть над кожним іменником його **рід, відмінок і число**:

Перший місяць осені – вер..сень. Тихі, задумливі вере..неві дні ще теплі, наче літні. Та подих осені вже відчутний у в..чірній і нічній прохолоді. День народжується в осі(н/нн)ьому серпанку, але поступово туман зникає, ро(з/с)сіюється. Піднімається сонечко й обігріває землю.

Нерідко початок вер..сня дивує своїм т..плом, яскравістю, здається, що літо повернулося. Сонце ще довго сяє на ясному небосхилі, та воно вже не таке гаряче, як улітку, а ніжно-ласкаве, лагідне. Повітря прозоре й л..гке. Проте зменше(н/нн)я світла і зміна кольорів у природі вказують на осінь. Золотяться березові гаї, на бульварах і в парках устеляються першим жовтим листям дорі..ки.

Вітер підхоплює крилаті насінини берези і липи, клена і сосни та п..реносить їх на далекі відстані.



ГР 4 Досліджує мовлення. Підсумкове оцінювання

1.Що означає іменник

- А. дію предмета
- Б ознаку предмета
- В назву предмета

2.Усі іменники є загальними назвами в рядку

- А глобус, карта, меридіан, воїн
- Б герой, Прометей, Геракл, кіт
- В хлопчик, Сашко, учень, підприємець
- Г Дніпро, козак, скрипаль, розум

3. Укажіть рядок, у якому всі іменники називають абстрактні поняття

- А воля, сила, дуб, будинок
- Б думка, любов, журба, гори
- В щедрість, милість, гордість, сміливість
- Г син, вітер, радість,озеро

4. У якому відмінку вжито виділений іменник у реченні: Зоре моя вечірняя,
зійди над горою.

- А називний відмінок
- Б родовий відмінок
- В знахідний іменник
- Г кличний іменник

5. До спільного роду належать іменники в рядку

- А лікар, інженер, солдат
- Б народ, сметана, добро
- В базіка, нечупара, сирота
- Г листоноша, жінка, дитина

6. Форму лише множини мають іменники в рядку

- А консерви, пальці, бджоли
- Б окуляри, народ, спідниця
- В канікули, ножиці, ворота
- Г листя, дерева, ревнощі

7. Виберіть іменники чоловічого роду

- А метро, купе
- Б відео, таксі,
- В поні, шимпанзе
- Г магія, авеню

8. Доберіть із запропонованих прикметників правильний до слова «ательє»

- А власний
- Б популярна
- В успішна
- Г найближче

9. До назв істот належить слово

- А стіл
- Б небо
- В русалка
- Г брязкальце

10. Іменники: цеце (муха), івасі, пугасу (риба), ківі (пташка) належать до

- А жіночого роду
- Б чоловічого роду
- В спільного роду
- Г середнього роду

11. Змінюються за числами обидва іменники

- А цукор, метр
- Б пенал, Львів
- В пиріг, обличчя
- Г ніжність, місяць

12. До якої відміни належить слово Україна

- А I
- Б II
- В III
- Г IV

ГР 4 Досліджує мовлення. Формувальне оцінювання

Розвиток дитини

РІД ІМЕННИКІВ

1

Запиши всі запропоновані слова у відповідні стовпчики.

авіація	бандура	віаця	відповідь	їжаченя	їство
абетка	асфальт	астронавт	алігатор	вогнивка	дзвіниця
барабан	залізо	знання	арсенал	авіаносець	абрикос
дзеркало	батьківщина	значення	ім'я	академік	кавунице

 жіночий рід

 середній рід

 чоловічий рід

Copyright 2017 childdevelop.com.ua
Норми дії використання та територіально заборонено.

Розвиток дитини

РОЗПІЗНАЄМО ІМЕННИКИ

Допоможи дракончику визначити назви істот і неістот:
з'єднай слова із відповідним питанням.



ЩО? **ХТО?**

СВІТЛОФОР
МОНСТРИК
КОТИГОРОШКО
БЛИСКАВКА
МАТИ-Й-МАЧУХА
СОНЦЕ
КИТ
ПАН КОЦЬКИЙ
КОСМОНАВТ
ПОПЕЛЮШКА
ДИНОЗАВР
КУЗЕН
ПРИВИД
ВІРУС
ЗОЛОТО
СУМ
ФЕЛЬДШЕР

До якої групи іменників належить слово «дракончик»? Обведи.

НАЗВИ ІСТОТ **НАЗВИ НЕІСТОТ**

Copyright 2017 childdevelop.com.ua
Норми дії використання та територіально заборонено.

0:17

собака	книжка	сани	хмари	голуби
руки	окуляри	серветка	річка	заєць
бабуся	лимон	горох	яблука	морква
друзі	учні	іграшка	сосни	джинси

однина

РИБКА

ОДНИНА

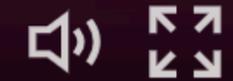
множина

РИБКИ

МНОЖИНА

квітка					машини				

Здати відповіді



Число іменників

Поділитися

Обрати інший шаблон

- Сортування за групами
- Вікторина
- Відкрийте коробку
- Випадкове колесо
- Випадкові карти
- Показати всі

<https://wordwall.net/uk/resource/82078473>

<https://wordwall.net/uk/resource/38274088>

Wordwall Створіть кращі уроки швидше

Головна Функції Тарифні плани Спільнота Увійти Зареєструватися

0:07

Знайди зайве слово

Дерево Радість

Радіти Сміх

Іменник

Вікторина
Відкрийте коробку
Випадкове колесо
Анаграма
Випадкові карти

Wordwall Створіть кращі уроки швидше

Головна Функції Тарифні плани Спільнота Увійти Зареєструватися

0:18

Знайди іменник

Лічба Стрибаю

Близько Розквітлий

Іменник

Вікторина
Відкрийте коробку
Випадкове колесо
Анаграма
Випадкові карти
Показати всі

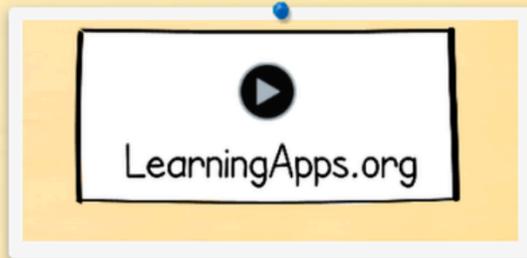
Поділитися

- ▶ Що таке LearningApps.org?
- ▶ Показати навчальний посібник

Допоможіть нам і зробіть пожертву. Ваша пожертва використовується для подальшого розвитку та для того, щоб LearningApps.org залишався онлайн та безкоштовним для всіх. [Дізнатися більше](#)

Donate

<https://learningapps.org/view4212328>



Конкретні назви | Абстрактні назви | Збірні іменники

Завдання:
Розподілити іменники в групи.

OK

відвага				дітвора	
учнівство	Карпати	вулиця	комашня	любов	ясність
студентство	тиша	думка	біга		
літак	море	пшениця	ві		

Конкретні назви | Абстрактні назви | Збірні іменники

відвага	доброта		
	Карпати	любов	ясність
	тиша	біганина	блискавка
літак		віття	



Із чого почнемо?

Запитайте Gemini 3

+ Інструменти

Швидка



Іменники — істоти (Хто?)	Пояснення логіки (Істоти)	Іменники — неістоти (Що?)	Пояснення логіки (Неістоти)
Люди та тварини (дитина, кінь, сокіл)	Це живі організми, що мають волю та здатність до самостійного руху.	Предмети та явища (стіл, дощ, комп'ютер)	Неживі об'єкти навколишнього світу та природні процеси.
Міфологія та казки (русалка, домовик, лісовик)	Вигадані створіння сприймаються як особистості, що діють, говорять і відчувають.	Рослини та гриби (дуб, ромашка, опеньок)	Біологічно живі, але граматично — це неістоти (не мають свідомої поведінки).
Іграшки-подоби (лялька, маріонетка, робот)	Предмети, що зовнішньо копіюють людей, набувають ознак істот у знахідному відмінку.	Мікроорганізми (вірус, бактерія, мікроб)	Мова класифікує їх як неістот через їхню примітивність та невидимість оку.
Назви померлих (покійник, мрець)	Мова зберігає статус «людини». Ми кажемо: «покликати (кого?) мерця».	Збірні назви (хор, натовп, малеча)	Позначають цілісну групу чи організацію як один неживий об'єкт.
Ігрові персонажі (ферзь, валет, туз)	У грі вони стають «дійовими особами». Ми кажемо: «бити (кого?) валета».	Абстрактні поняття (радість, знання, перемога)	Почуття та думки не мають тіла, тому це завжди неістоти.

Склади порівняльну таблицю на дві колонки: "Іменники - істоти" та "Іменники - неістоти". У кожній колонці напиши по 5 пунктів, де поясни логіку поділу (чому те чи інше слово належить до цієї категорії). Обов'язково включи пояснення про міфологічних істот, мікроорганізми, назви іграшок та збірні назви (наприклад, "хор" чи "натовп"). Додай приклади до кожного пункту.





Завдання для самостійної роботи

Наприклад:

Мій день розпочався з прогулянки затишними вулицями старого Києва, де я милувався архітектурою. Дорогою я зайшов у невелике кафе «Світ кави», щоб випити гарячого шоколаду та з'їсти свіжий круасан. Повернувшись додому, я зателефонував сестрі, яку звати Марія, і ми довго розмовляли про нашу майбутню подорож.

Вдень я читав новини на порталі «Укрінформ», слухав пісню «Шум» гурту Go_A та переглядав фрагменти фільму «Довбуш». На обід я замовив піцу в ресторані «Маргарита», додавши до замовлення сік та фрукти.

Пізніше я переглядав на ноутбуці документальний фільм «Зима у вогні», що викликав у мене сильні емоції. Я дуже хотів поїхати до Буковелю, щоб побачити високі Карпати, або хоча б прогулятися парком «Софіївка» в Умані, але через дощ залишився вдома.

Вечір я провів у мережі Інтернет, мріючи про відпустку. Наприкінці дня я просто слухав пісні гурту «Океан Ельзи», відчуваючи спокій та затишок.

Із чого почнемо?

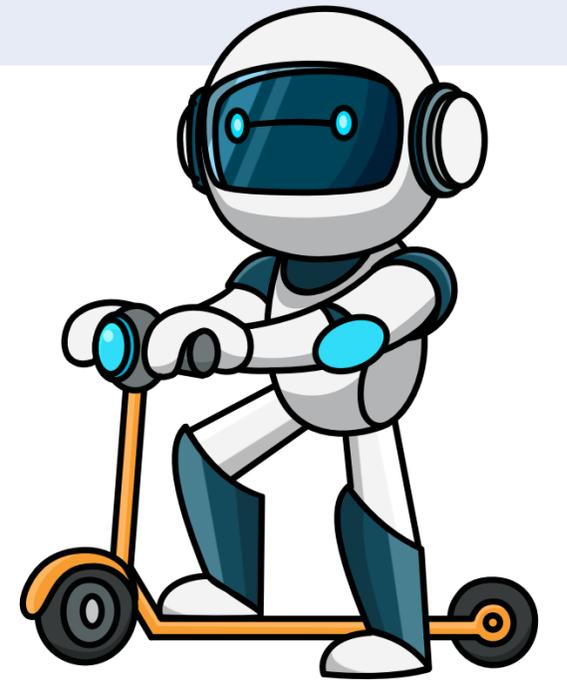
Запитайте Gemini 3

+  Інструменти

Швидка 



Напиши текст-розповідь про те, як минув твій день, обсягом 10-15 речень, описуючи твої заняття, прогулянки, переглянуті фільми чи прочитані книги, розмови та плани. Використовуй у розповіді як загальні назви, так і власні назви (імена, міста, назви творів, закладів). Обов'язково вживай лапки там, де цього вимагають правила правопису власних назв (назви книг, газет, магазинів, кафе тощо). Після цього виділи усі використані у тексті іменники (і загальні, і власні).



ГР 1 Усно взаємодіє. Формувальне оцінювання

Проведення флешмобу
“Я хочу побувати в...”

(публікація в соцмережах, фото місцевості та підпису до нього з використанням іменників, а особливо власних назв)

